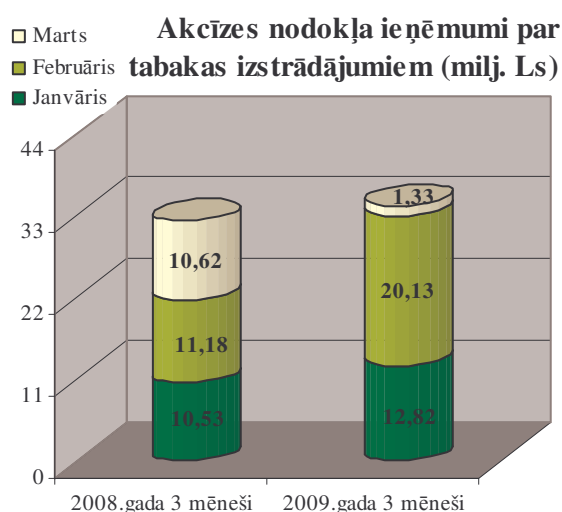

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2009.gada 1.ceturksnī

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

2009.gada pirmajā ceturksnī par tabakas izstrādājumiem iekasēti Ls 34,3 milj., kas ir par Ls 1,9 milj. jeb par 6% vairāk kā pērnā gada pirmajā ceturksnī (skat. 1.pielikumu). Akcīzes nodokļa ieņēmumu par tabakas izstrādājumiem struktūrā vislielāko īpatsvaru sastāda ieņēmumi par cigaretēm – 99,6% (skatīt 2.pielikumu). Ieņēmumu kāpumu pret pērnā gada nodrošināja janvāra un februāra ieņēmumi, ko veicināja cigarešu brīvā apgrozījumā izlaistie apjomi pirms likumā noteiktajām obligātajām preču inventarizācijām.

1.attēls

Valsts budžeta ieņēmumus šī gada pirmajā ceturksnī papildināja iemaksas, ko tabakas izstrādājumu aprītē iesaistītie cigarešu vairumtirgotāji un mazumtirgotāji veikuši, pamatojoties uz veiktajām inventarizācijām, nomaksājot nodokļa likmes starpību starp veco un jauno akcīzes nodokļa likmi. Kopumā cigarešu inventarizāciju rezultātā aprēķinātais akcīzes nodoklis ir Ls 1,7 milj., taču inventarizāciju sarakstus un nodokļa starpības aprēķinus VID vēl nav iesnieguši aptuveni 1600 tabakas izstrādājumu mazumtirgotāji.

Jāatzīmē, ka vidējais 2008.gada rādītājs akcīzes nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem bija Ls 11,96 milj. mēnesī. Pērn tikai novembrī akcīzes nodokļa ieņēmumi bija mazāki par 10 milj. latu. Kraso nodokļa ieņēmumu kritumu martā izraisīja būtiskais brīvā apgrozījumā izlaisto cigarešu apjomu samazinājums februārī -65% pret pērnā gada februāri.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus šī gada trijos mēnešos ietekmēja:

- akcīzes nodokļa likmju palielināšana - no 2009.gada 1.janvāra būtiski palielināta likme cigaretēm, sasniedzot minimālo ES noteikto likmi, kā arī no 1.februāra likme tika palielināta arī smēķējamai tabakai;
- ieviestās obligātās inventarizācijas, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā;
- brīvam apgrozījumam patēriņam izlaisto cigarešu apjomu, samazinājums – 2009.gada pirmajā ceturksnī patēriņam Latvijā novirzīti par 38% mazāk kā 2008.gada attiecīgajā periodā, ko izraisīja gan cigarešu cenu kāpums, gan kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos, gan nelegālā tirgus paplašināšanās.

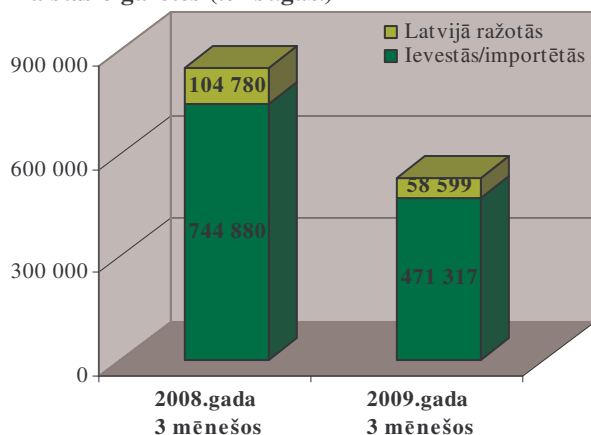
Šī gada sākumā realizētais būtiskais akcīzes nodokļa likmju palielinājums cigaretēm, kopējo ekonomisko rādītāju lejupslīde un cenu kāpums, kā arī kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos un nelegālā tirgus paplašināšanās ir izraisījis stabilu cigarešu realizācijas apjomu kritumu un attiecīgi arī akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu valsts budžetā.

2. Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumi

2009.gada marta beigās Latvijā 21 komersantam bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavu turētāju darbībai ar tabakas izstrādājumiem. 2009.gada trīs mēnešos ievestos/importētos tabakas izstrādājumus brīvā apgrozījumā patēriņam izlauda 14 komersanti, viens komersants brīvā apgrozījumā izlauda Latvijā ražotas cigaretes.

2.attēls

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistās cigaretes (tūkst.gab.)

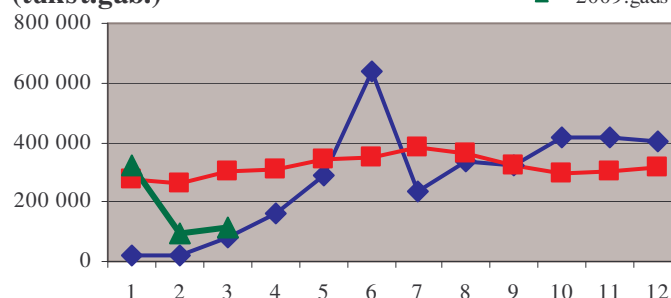
Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumu apjomi ir rādītājs, kas, papildus akcīzes nodokļa likmju izmaiņām, tūlītēji ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.

2009.gada pirmajā ceturksnī brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā kopumā izlaisti 529,9 milj. cigarešu, kas ir par 319,7 milj. cigarešu jeb par 38% mazāk kā 2008.gada pirmajā ceturksnī.

3.attēls

Samazinājums saistīts ar kraso cigarešu realizācijas apjomu kritumu februārī un martā. Šī gada februārī realizēts par 65% mazāk un šī gada martā par 63% mazāk cigarešu kā pērnā gada attiecīgajos periodos. Vienīgi šī gada janvārī rādītājos bija vērojams kāpums par 17% pret pērnā gada janvāri.

Cigarešu kopējās realizācijas apjoms (tūkst.gab.)

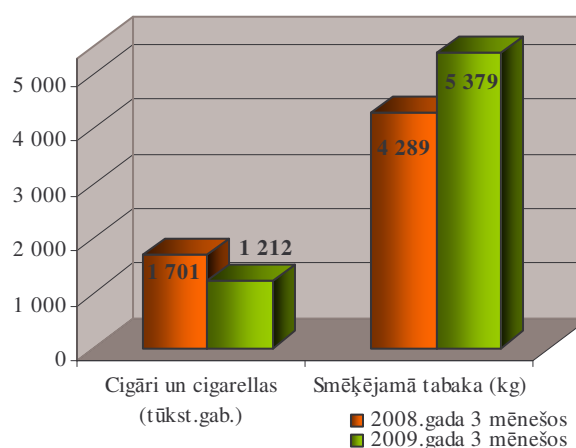
Cigarešu apjoma samazinājums vērojams gan importētajām un no citām ES dalībvalstīm ievestajām, gan Latvijā ražotajām cigaretēm. Tikai 11% no šī gada trīs mēnešos patēriņam nodotajām cigaretēm ir Latvijā saražotās, pērn to īpatsvars bija 12%.

4.attēls

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumi

Cigāri, cigarillas un smēķējamā tabaka sastāda visai mazu daļu no Latvijas tabakas izstrādājumu tirgus.

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā 2009.gada pirmajā ceturksnī izlaistie cigāru un cigarillu apjomi salīdzinājumā ar 2008.gada attiecīgo periodu ir samazinājušies par 23%, šajā periodā uz tirdzniecības vietām novirzīti 471 tūkst gab. cigāru un cigarillu. Minētais tomēr neliecina par šo preču

patēriņa samazināšanos, jo kopumā cigāru un cigarillu novirzīšana realizācijai Latvijā ir visai mainīga mēnešu griezumā.

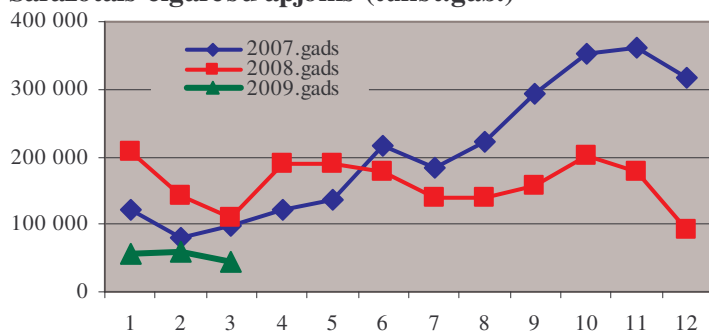
Savukārt smēķējamās tabakas apjomi šī gada trīs mēnešos salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu palielinājušies par 25%, šogad kopumā brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā novirzīti 5379 kg smēķējamās tabakas (skatīt 3. pielikumu).

2. Tabakas izstrādājumu ražošana

Latvijā šobrīd ir trīs akcīzes preču noliktavu turētāji, kuriem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu. Latvijā līdz šim tiek ražotas tikai cigaretes. Vēl trīs komersantiem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu, kas veic smēķējamās tabakas, cigāru un cigarillu fasēšanu.

5.attēls

Saražotais cigarešu apjoms (tūkst.gab.)

2009.gada pirmajā ceturksnī Latvijā saražoti 158,4 milj. cigarešu, kas ir par 65% mazāk kā 2008.gada attiecīgajā periodā. No saražotā cigarešu apjoma vietējam tirgum 2009.gada trīs mēnešos tika novirzīti 37% produkcijas, pārējā daļa tika izvesta no Latvijas.

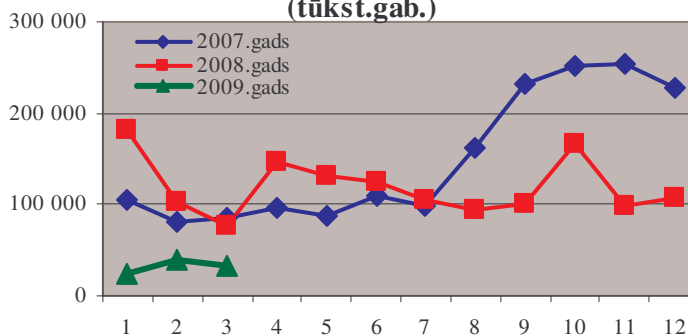
Ražošanas apjomu samazinājums skaidrojams gan ar ārvalstu tirgum novirzīto cigarešu apjomu, kas šī gada trīs mēnešos bija nepilnas 4 reizes mazāks kā pērnā gada attiecīgajā periodā, gan ar saražoto cigarešu realizācijas apjomu samazinājumu vietējā tirgū par 44%.

6.attēls

2009.gada pirmajā ceturksnī no Latvijas uz citām valstīm tika izvesti 95,6 milj. saražoto cigarešu, kas ir gandrīz 4 reizes mazāk kā pērn, un sastāda 60% no šajā periodā Latvijā saražoto cigarešu apjoma (2008.gadā kopumā no valsts tika izvesti 75% no visa gada laikā Latvijā saražoto cigarešu apjoma).

Šī gada pirmajā ceturksnī viss saražotās produkcijas apjoms, kas izvests no Latvijas, ir nosūtīts uz ES dalībvalstīm, tai skaitā 63% uz Dāniju un 34% uz Čehiju.

Latvijā ražoto cigarešu izvešana (tūkst.gab.)

3. Tabakas izstrādājumu aprīte citās akcīzes preču noliktavās

2009.gada pirmajā ceturksnī akcīzes preču noliktavās Latvijā ievesti 1586,4 milj. cigarešu, 1320 tūkst. cigāru un cigarillu, kā arī 4137 kg smēķējamās tabakas. Salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu samazinājums vērojams tikai cigaretēm – par 20% mazāk, savukārt akcīzes preču noliktavās ievesto cigāru un cigarillu palielinājies divas reizes un smēķējamās tabakas apjoms pieaudzis par 15% (skatīt 3.pielikuma 1.tabulu).

No akcīzes preču noliktavām uz citām valstīm 2009.gada pirmajā ceturksnī tika izvesti 1168,1 milj. cigarešu (neskaitot Latvijā ražotās). Savukārt kuģu un lidmašīnu apgādei, kā arī tirdzniecībai beznodokļu veikalos šī gada divos mēnešos nodoti 7,4 milj. ievesto/importēto cigarešu, 16 tūkst. cigāru un cigarillu, kā arī 33 kg smēķējamās tabakas.

4. Cigarešu realizācija mazumtirdzniecībā

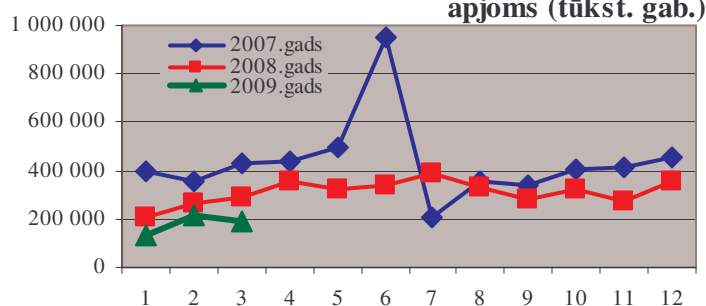
Kā tirgus attīstības tendences būtisks raksturojošais rādītājs ir tabakas izstrādājumu patēriņš valstī, tas ir daudzums, kas novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā. 2009.gada pirmajā ceturksnī mazumtirdzniecībai novirzīti 537,7 milj. cigarešu, kas ir par 232 milj. cigarešu jeb par 30% mazāk kā 2008.gada pirmajā ceturksnī.

Patērētāju vidū vispopulārākās ir "Winston", "Marlboro" un "Monte Carlo" markas cigaretes. Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos tabakas izstrādājumu ražotājus un importētājus skatīt 4.pielikumā.

7.attēls

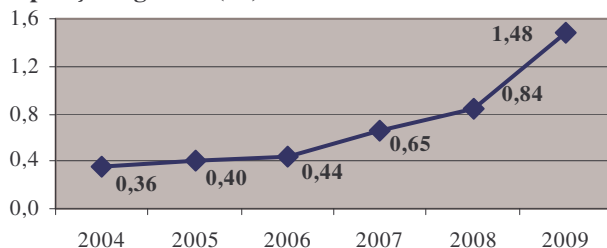
Grafiskajā attēlā vērojamās tendences cigarešu apjomu izmaiņām mēnešu griezumā liecina par stabilu cigarešu patēriņa samazināšanos valstī, ko galvenokārt veicināja akcīzes nodokļa likmes kāpuma izraisītais cenu pieaugums.

Mazumtirdzniecībai novirzītais cigarešu apjoms (tūkst. gab.)

8.attēls

Vispieprasītākā mazumtirdzniecības cena 1 paciņai cigarešu (Ls)

Ja vispieprasītākā cigarešu cena (ko nosaka pēc iepriekšējā gadā visbiežāk valstī noteiktās mazumtirdzniecības cenas) 2008.gadam bija noteikta Ls 42 par 1000 cigaretēm, tad šim gadam tā jau sasniedz Ls 74 par 1000 cigaretēm, tātad cena cigaretēm palielinājusies pret pērnā gadu par 76%.

Tāpat cigarešu tirgus apjomu kritumu veicināja fakts, ka šī gada 1.janvārī Latvija sasniegusi ES noteikto minimālo akcīzes nodokļa likmi, attiecīgi samazinājies tas apjoms, ko fiziskās personas izved uz citām ES dalībvalstīm jau pēc akcīzes nodokļa nomaksas Latvijā.

Gaile 67016880